

Expressen 29.5.1945

Sörmlänningarna bildade första spelmansförbundet

KATRINEHOLM, tisdag (Expressen).

Det var sörmlänningarna som bildade Sveriges första spelmansförbund. Denna ur kulturell synpunkt så viktiga händelse inträffade i Malmköping midsommardagen 1925 på initiativ av uppsyningsmannen vid riksmuseet Ernst Granhammar och i närvaro av dåvarande landshövding Sederholm. Syftet var "att ta vara på den sörmländska folkmusiken, uppteckna melodier och göra folkmusiken levande". Efter som förbundet genom hejdunderande spelmansträffar i sommar kommer att fira sin 20-åriga tillvaro, kan det vara befogat att blicka tillbaka på de resultat som uppnåtts. Och de är sannerligen inte värdelösa. Vi lämnar ordet till förbundets nuvarande ordförande, folkskollärare Gustaf Wetter, Katrineholm, en folkmusikentusiast av renaste vatten.

— Förutsättningen för att kunna göra någonting var naturligtvis att man på ett eller annat sätt skaffade pengar, konstaterar hr Wetter. Från början gick därför förbundet in för att så ofta som möjligt anordna spelmansstämmor, vilka dess bättre blivit synnerligen inbringande. 1935 och 1936 var vi sålunda ekonomiskt i stånd att starta en upptäcktsfärd i landskapet, ledd av nuvarande musikkonsulenten Olof Andersson, Stockholm. Resultatet blev enastående vackert. Sålunda upptecknades direkt efter spelmän eller avskrevs ur gamla notböcker närmare 1.000 melodier, som även försågs med noggranna anteckningar och biografier. Bl. a. räddades till eftervärlden en del låtar från 1700-talet i Husby-Oppunda socken. Vederbörande, som i sin ungdom lärt sig låtarna av fadern, en på den tiden framstående spelman, kunde endast tralla melodierna, men det räckte. Den skatt av gammal sörmländsk folkmusik som sålunda hopsamlades ligger nu säkert förvarad i ett brandfritt valv i Oppundabanken i Katrineholm.

En stor dag för Sörmlands spelmansförbund var förra sommaren, när hr Wetter i spetsen för sina spelmän kunde marschera upp till en stämma på Skansen i Stockholm. Det var första gången ett spelmansförbund uppträdde in corpore på denna plats, men det ser ut som om hr Wetters initiativ i det fallet kommer att bli en vacker tradition.

Även vad medlemsantalet beträffar går sörmlänningarna i främsta ledet med inte mindre än 102 medlemmar. I denna siffra inneslutes även en del spelmän från Stockholm, som i spelmanshänseende är delat mellan de sörmländska och uppländska förbunden. Driftiga ordförande före hr Wetter har varit Seth Carlson, Strängsjö, och Ivar Hultström, Flodafors.

Stora spelmansdagar.

Det jubileumsprogram för sommaren som utarbetats lovar att bli toppunkten i förbundets historia. Själva jubileumsstämman hålles i Nyköping på Nyköpingshus midsommardagen. Den 30 juni—1 juli besöker man sedan Stenhammar och prins Wilhelm, som är förste hedersledamot i förbundet. Prinsen kommer att hålla välkomstalet, och i övrigt blir det en del både se- och hörvärda saker på dagordningen. Lördagskvällen anslås sålunda till provspelning för det s. k. Zornmärket, som finns i valörerna brons, silver, guld. Silvermärket berättigar till titeln riksspelman, och man kan nog gissa att det vid detta tillfälle dubbas några nya sådana. Denna provspelning arrangerar förbundet i samarbete med Svenska ungdomsringen för bygdekultur. Vidare är till Stenhammarsträffen en kompositionstävlan utlyst för låtar i gammal god svensk stil. Juryn består av professor Sven Kjellström, musikkonsulent Olof Andersson, kommunale musikledaren i Katrineholm Lennart Lundén samt såsom representant för bygdespelmännen godsägare Ivar Hultström, Flodafors.

W. G. Gutz